

Pre mesec dana, u decembru 2006. godine, mr Sava Halugin izabran je za akademika VANU (Vojvođanske akademije nauka i umetnosti). To nam je i bio razlog da pred kraj iste godine sa njim porazgovaramo smatrajući da kao moguća ličnost godine ima dosta toga da kaže našim sugrađanima. Verujući da je njegov životni i umetnički put upravo onakav kako se to odvajkada govori – *Per aspera ad astra* – razgovor smo započeli, a on je srećom tekao i okončao se uz iskrenu priču izgovorenu u jednom jedinom dahu Halugina.

Moja umetnička narav

Sigurno je da je umetnost senzualna profesija protkana stvaraočima bili oni istinski ili pak samo nabeđeni. Stvaralac pre svega, kao kreativno biće iznad svega poseduje moć apsorbovanja raznih umetničkih i naučnih ostvarenja, raznih istraživačkih ali i borilačkih htenja sve u cilju da svoje zamisli permanentno, iz dana u dan što čvršće verifikuje. Ta verifikacija ili beleg kao nešto što je vredno stvorenog traga prolazi kroz različite faze, a faze kroz različite događaje, uslove i nadahnuća. Od prvih dana kada sam započinjao da se bavim stvaralaštvom stalno su u meni postojali duboki razlozi da upravo to činim. Nije to bio privid htenja, već je to od samog početka bila moja umetnička narav. Narav je širok pojam od etičkog i estetičkog karaktera ličnosti, ponekad sporadičnog ili pak trijumfalnog usmerenja unutar lične ekstaze poražene lomljivom ili pak samo stvaralački egzemplar valorizovan u trijumfalnim lukovima. Naizmeničnost stanja koje je oko nas filtriram u sebi u želji da ono što je iskonsko po intuiciji, prvo počinje da biva predmetom mog interesovanja. Nije mali period od 45 godina, ali je ipak period koji zadužuje i obavezuje sa jedne strane, dok me sa druge tera da budem konstantno u kreativnim potrebama pokušavajući da oslušnem upravo sebe i da se svojim vremenom trenutka oslobodim svog fiktivnog početka. Predamnom je isti istraživački entuzijazam, način življenja, znatiželja prema različitim umetničkim i naučnim verifikacijama. Sticajem okolnosti našao sam se u društvu eminentnih naučnika i umetnika koji su se upravo svojim radom pročuli u svetu, svojim emprijskim i svim drugim angažovanjima i shvatanjima.

Moja dela su dosta izučavana, o njima se govorilo i govori kako kod nas u Vojvodini i Srbiji, bivšim jugoslovenskim prostorima, tako i po evropskim metropolama. Imam potrebu za širokom frekvencijom, naravno svojih dela uz jedno veliko poštovanje drugih kultura, naroda koji su dali velike stvaraoce, odredili određene stilske pečate, tendencije i pravce. Moje vreme od 45 godina rada ne samo na polju skulpture više ili manje "klasične" me je okupiralo, ali su me istovremeno zanimala istraživanja i na polju određenih radnji plemenitog iskaza rečima, zvuka, odnosno muzike, ili pak filma, pozorišta... Pisao sam ponešto što se i ne bi moglo nazvati ni klasičnom kritikom, ni klasičnom književnošću

misleći i na svoje objavljene pesme ili eseje. Iz dana u dan kao da sve više osećam potrebu za jačom i suštastvenijom problematikom u koju me uvlače slovni organizmi i odnosi elemenata ekstremiteta u nekakvom sublimiranom htenju i simbiozi organike kako ljudskih tako i animalističkih konotacija, naravno uvek u želji da mi delo bude komunikativno i humanističko, neremećeno raznim spoljnim trenutnim utiscima. Želeo sam uvek da ostanem svoj na svom, a sve to što radim ne bude puka ilustracija, već ozbiljna umetnička i naučna oblast ravnomernog načina kako razmišljanja tako i istraživanja. Sećam se kako je jednom prilikom gospođa Olga Jevrić, cenjena koleginica u nevezanom razgovoru rekla – UMETNIK, sve više biva sam, što je sve više svoj. Ove njene reči imaju slojevitou notu kazivanja, ali su se meni neizmerno dopale. Imam utisak da je i meni kao i svima nama potrebna međusobna iskrena komunikacija, ali i komunikacija sa okruženjem, zato smatram da se moraju ili obnavljati stare veze ali i uspostavljati nove. Preglednost igre ne samo u našim prostorima nego i u bivšim jugo republikama, potom zemljama pre svega našeg okruženja mora biti most uspostavljanja kulturnih veza i saradnje sa ostalima pa i Akademijama nauka, naravno i sa svetskim metropolama iz ekonomski jačih zemalja, uspostavljanja mogućnosti za prohodnost ideja i stvaralaštva gde bi u jednom širem kontekstu kulturnih mozaika, svako podneblje i sredina, jednom rečju narodi zadržali svoju osobenost i identitet. Sve skupa činilo bi jednu široku frekvenciju demokratskih sagledavanja i naravno učenja od onih koji su otišli dalje ne samo u tehnološkom smislu, već i u nekoj stvaralačkoj slobodi, sve provocirajući i težeći ka našoj slobodi u različitosti ponuđenih projekata. U našem slučaju sve od avangarde do posmoderne ali i svih drugih stvaralačkih prostora i međuprostora. U takvoj situaciji otvorenosti i neograničenih mogućnosti saradnje, u svakom slučaju osećao bih se plemenitijim, a svoje stanje duha, svoj karakter podneblja mogao bih da uključim pa i favorizujem kao osobenost i specifičnost jedne baštine sa svim atributima visokog estetizma i naravno potrebe da budem proučavan, sagledavan i vrednovan na pravi način.

Umetnik je sam sa svojim delom

Česta, gotovo stalna tema mog razmišljanja je o sredini i prostoru, odnosno o tlu i nebeskom plavetnilu. Svestan sam da nisam u prilici da budem u mestima velikih kulturnih metopola, ali da me ta konstantna prisutnost svetskih vrednosti uz ono što nosim u sebi gotovo neizostavno uvodi u nekakve savremene kanale umetničke pokretljivosti, dok sa druge strane ne mogu da kažem da ja nisam imao priliku da obilazim i boravim upravo u svetskim centrima umetničkih ukrštanja, u značajnim svetskim muzejima kao što su Žorž Pompidu ili Luvr u Parizu sa dve očigledne dijametrale, ili u Britanskom muzeju s jedne I Tejt galeriji s drtuge strane u Londonu, potom u muzejima Minhena, Beča, Ciriha, do sjajnih i nezaobilaznih muzeja Holandije, Španije i Italije. Zanimala me je umetnost antičke Grčke, Akropolj, ali sam uživao i u umetnosti starog Egipta, u piramidama. Otkrivao sam dostignuća u arhitekturi ali i skulpturi starih majstora, u predmetima svakodnevnog upotrebe sve

približavajući se duhu tih naroda, načinu interpretacije njihove životne stvarnosti zabeležene i verifikovane u aktuelnosti i večnosti, vrednih dakle za sva vremena. Za mene je jako važno gde se umetnik nalazi, a ja nikada nisam bio opterećen saznanjem da li sam dosta toga uradio u sredini gde živim, u pokrajini ili državi, da li sam možda mogao više i šta bi me za to više, uslovljavalo i da li bih uradio mnogo više da sam u nekoj drugoj sredini? Lično smatram da je čovek-umetnik sam sa svojim delom, s njim se bavi, nadograđuje ga, u njemu ispisuje misao, metafore, parodije, utiskuje u svoje delo i ono sretno i ono tragično. U takvoj situaciji, u svom mikrokosmosu umetnik stvorenim umetničkim delom širi frekvenciju i prostor umetničkog postojanja.

Moja skulptura nema konačnost

Izlagao sam svoja dela, svoje skulpture o kojima sam već u nekoliko navrata govorio i obrazlagao, bez nekih frontaliteta i oficijelnih stavova. Sigurno je da ona nose svoju gotovo ekstremnu prepoznatljivost stila, rukopisa, ali i tretmana koji se razlikuje od drugih. Verovatno moja dela ne bi nikada bila oformljena u takvom obliku da nisam maksimalno uključivao svoj sluh, uslovno rečeno lični dar u prepoznavanju prostora. Moja težnja jeste težnja transponovanja, gotovo relikvijski argument kako mog ličnog postojanja kao umetnika, tako i postojanja moje sredine. Tu se naravno postavlja pitanje ikonografije, pitanje ikonografskih tema koje moraju biti razgolićene i svojim ishodištima i svojim razlozima. U mojoj skulpturi nema potrebe podštapalom naziva dočaravati stvaralačke razlike od prirodnog izgleda do modernog, ekspresivnog i metaforičkog, ali u suštini ikonografskog postojanja,

pa su ponekada moje skulpture kao ekstremiteti. Uz formu, uz oblik, uz treću dimenziju, uz materijal ili u izvesnim slučajevima uz suprotnost svega toga kao svojevrsna dematerijalizacija moje skulpture i postoje kao diskretna filozofska i ikonografska ostvarenja, pa su ona prepoznatljivo slojevita u kojima ne postoji konačnost. Svako moje delo izvire i proističe iz prethodnog, za mene po pravilu nedovoljno rečenog, koje se nadovezuje uz oštrenje kriterijuma na potonjem na kojem sam uvek slobodniji i provokativniji. Kada to kažem, hoću da naglasim da umetnik u svakom trenutku i u svakoj situaciji treba da govori umetničku istinu, da stvara upravo ono o čemu misli, zašto o tome misli, da li razmišlja samo o sebi ili i još o nekome. Stvaralaštvo i umetnoist mora biti posvećena naraštajima, generacijama u kojima će se prepoznavati i dokazivati protekom vremena, kojima će možda i koristiti. Određeni vrednosni fenomeni će siguran sam u svojim futurističkim akcijama, u beskonačnom hodočašću ka novim istinama različitih afiniteta, sklonosti ili pak autentičnim stvaralačkim ludostima stvarati plemenitu osnovu budućim pokolenjima. Ta stvaralačka ludost nije ništa novo, ona je ogromna privilegija za zdravu sredinu, ali u isto vreme može biti i veliki teret u sredini koja umetnika određenog potencijala ne razume. Zapravo umetnost u prožimanju više ludosti je bogatstvo pored bogatstva zdravog stanja i razuma, zato umetnost ni u jednom momentu nesme biti opterećena i sputana prethodnim autoritetom, bilo sadašnjim kanalisanim ustrojstvom, stavljanjem u određene fijeke koje mogu biti osobene i važne za ličnosti animatore određenih vrednosti, ali one uvek moraju biti, ako su vredne i opšte. Moraju da opstaju van vremena i da zrače svojim apsolutnim značenjem večnog.